Σχόλιο για τα εκλογικά αποτελέσματα στην Ισπανία

του Αλέξη Λιοσάτου

Μετά την τρίτη εκλογική αναμέτρηση στα 4 τελευταία χρόνια, που ολοκληρώθηκε στις 28/4/2019, η πολιτική σκηνή στην Ισπανία συνεχίζει να βυθίζεται στην αστάθεια. Σε μια εκλογική αναμέτρηση με πολύ μεγάλη συμμετοχή, αυξημένη συμμετοχή κατά 9,5% , οι κάλπες έδειξαν:

1. Άνοδο του παραδοσιακού Σοσιαλδημοκρατικού κόμματος, του PSOE (αντίστοιχου ΠΑΣΟΚ) που ανέβασε τα ποσοστά του σε 28,6% από 22,6%, βγαίνοντας με διαφορά πρώτη δύναμη.
2. Γιγάντια πτώση της παραδοσιακής Δεξιάς (PP) που έχασε τη μισή δύναμή της (16,7% από 33%). Ήταν η χειρότερη επίδοσή της ιστορικά.
3. Σημαντική πτώση του Podemos, αδελφού κόμματος του ΣΥΡΙΖΑ (14,3% από 20,1%), που βρέθηκε στην τέταρτη θέση.
4. Άνοδο της Νέας Δεξιάς των Ciudadanos (15,8% από 13%).
5. Τρομακτική πανεθνικά άνοδο της φρανκικής Ακροδεξιάς, που από 0,2% εκτινάχθηκε στο 10,3% (24 βουλευτές, 5^{η} δύναμη). Πρώτη φορά πετυχαίνει την είσοδο των φασιστών στη Βουλή, μετά τηνπτώσητης χούντας (1977).
6. Άνοδο των αυτονομιστικών κομμάτων, με χαρακτηριστικότερη –και θετικότερη- την άνοδο-ρεκόρ στην Καταλονία, όπου η Ρεπουμπλικανική Αριστερά ενισχύθηκε κατά πολύ και αναδείχθηκε για πρώτη φορά στην ιστορία πρώτη δύναμη με 15

έδρες, ενώ η Δεξιά του Πουτζδεμόν, που τάσσεται υπέρ της ανεξαρτησίας της Καταλονίας, βγαίνει τέταρτη δύναμη με 7 βουλευτές. Και οι δυο αυτές δυνάμεις είχαν στελέχη φυλακισμένα ή επικηρυγμένα και παρ' όλα αυτά σημείωσαν εξαιρετικές επιδόσεις. Η καταστολή του ισπανικού κράτους προκάλεσε τα αντίθετα αποτελέσματα από αυτά που επεδίωκε. Πλέον στη Χώρα των Βάσκων 10 στους 18 βουλευτές είναι αυτονομιστές και στην Καταλονία 22 στους 48. Κατά κάποιον τρόπο η παρουσία του Vox στη νέα Βουλή «αντιρροπείται» από την αύξηση των αυτονομιστών βουλευτών (που συνολικά έγιναν 38 από 25), αποτυπώνοντας ακόμα περισσότερο την εικόνα ενός πολιτικού συστήματος σε κρίση.

Τα αποτελέσματα κρίνονται ως αρνητικά στο σύνολό τους. Η παλιά Δεξιά (PP) κατέρρευσε εκλογικά κυρίως επειδή α) έφερε το κύριο βάρος ευθύνης για την εφαρμογή σκληρών μέτρων λιτότητας από τα τέλη του 2011(τα αντίστοιχα μνημόνια, τις εξώσεις φτωχών με τη βία από την πρώτη κατοικία τους, καταστολή διαδηλώσεων) β) Λόγω της σκληρής καταστολής του καταλανικού κινήματος ανεξαρτησίας και της κρίσης που επέφερε στον ισπανικό καπιταλισμό αυτή η σκληρή στάση και γ) Λόγω της προώθησης μιας ακροδεξιάς ατζέντας την τελευταία χρονιά που τελικά λειτούργησε ενισχυτικά στην αυθεντική Ακροδεξιά του Vox. Η πτώση πάντως των ποσοστών της σε σχέση με το 2016 σχετίζεται με την μετατόπιση των ψηφοφόρων της στο Vox (κυρίως) και στο Ciudadanos (δευτερευόντως), άρα μόνο «προοδευτική» δεν μπορεί να χαρακτηριστεί.

ΤοVox έκανε ένα άλμα εντυπωσιακότερο κι από αυτό της Χρυσής Αυγής (το 2012), με διψήφια ποσοστά στις περισσότερες περιφέρειες της Ισπανίας (με σημαντικές –αν και αναμενόμενες- εξαιρέσεις περιοχές με ισχυρά

αυτονομιστικά κινήματα, όπως η Καταλονία και η Χώρα των Βάσκων, λόγω έχθρας του Vox απέναντι στην οποιαδήποτε προοπτική αυτονομίας), αποδεικνύοντας πως η επιτυχία της στην Ανδαλουσία τον περασμένο Δεκέμβριο μόνο τυχαία δεν ήταν. Η Ακροδεξιά σημείωσε αυτή την επιτυχία με προτάγματα την ακόμα σκληρότερη καταστολή των Καταλανών, την πάλη κατά των μεταναστών, των ομοφυλόφιλων, του δικαιώματος στην έκτρωση, του Ισλάμ. Και δεν αποκλείεται να ισχυροποιηθεί κι άλλο, αν η Δεξιά (PP+Ciudadanos) ακολουθήσει την πεπατημένη των αδελφών κομμάτων της στην Ευρώπη, υιοθετώντας όλο και περισσότερο την ακροδεξιά ρητορική. Κάτι που σε εμάς φαντάζει το πιθανότερο σενάριο.

Έτσι το PSOE βγήκε πρώτο κόμμα με διαφορά, όχι επειδή «θριάμβευσε» αλλά αφενός επειδή κατέρρευσε το PP, αφετέρου επειδή επαναπάτρισε μαζικό κομμάτι ψηφοφόρων από το Podemos (κατά τα άλλα το PSOE σημείωσε ένα από τα χειρότερα ποσοστά του, το τρίτο χειρότερο για την ακρίβεια, μετά το 1977- και καλύτερο μόνο από 2015 και το 2016, όταν είχε χάσει μαζικά ψηφοφόρους προς το Podemos). Το PSOE ήταν το κόμμα που εξήγγειλε πρώτο τα αντίστοιχα σκληρά μνημονιακά μέτρα (επί Θαπατέρο, το 2010), αλλά δεν πρόλαβε να φθαρεί όσο το ΠΑΣΟΚ, γιατί έφυγε από την κυβέρνηση στα τέλη του 2011, οπότε κράτησε περισσότερες δυνάμεις, με αποτέλεσμα να «πληρώσει τη νύφη» το PP.

Έστω κι έτσι, για να τα καταφέρει να βγει πρώτο το PSOE αναγκάστηκε να προχωρήσει σε κάποιες θετικές εξαγγελίες όπως η αύξηση του κατώτατου βασικού μισθού από τις αρχές του 2019, γνωρίζοντας βεβαίως ότι σύντομα πλησίαζαν οι κάλπες, με δεδομένη την άρνηση των καταλανικών κομμάτων να ψηφίσουν τον προϋπολογισμό (κάτι που όντως έκαναν, τον περασμένο

Φλεβάρη). Ο Σάντσεθ, επικεφαλής του PSOE, είχε συγκροτήσει κυβέρνηση μειοψηφίας μετά την πτώση του Ραχόι 11 μήνες πριν (Ιούνιος 2018), με τη στήριξη του Podemos και των Καταλανών και Βάσκων αυτονομιστών. Η κυβερνητική αστάθεια τον υποχρέωσε να παρουσιάσει ένα πιο «φιλολαϊκό» προφίλ με σκοπό τη διεύρυνση της επιρροής του και τη νίκη στις ερχόμενες εκλογές- μια στρατηγική που απέδωσε καρπούς.

Κάπως έτσι έφτασαν PSOE και Podemos συγκεντρώνουν μαζί τις 165 από τις 176 έδρες (σε σύνολο 350) που απαιτούνται για συγκρότηση κυβέρνησης και το πιθανότερο σενάριο φαντάζει να συγκροτήσουν κυβέρνηση οι δυο τους (κυβέρνηση μειοψηφίας) ή και σε συνεργασία με κάποιες μικρές-τοπικές (κεντρο)αριστερές αυτονομιστικές δυνάμεις. Σύμφωνα με διάφορα ρεπορτάζ η αστική τάξη της Ισπανίας προτιμά κυβέρνηση PSOE–Ciudadanos, ωστόσο αυτό για την ώρα φαντάζει πιο δύσκολο σενάριο.

Εντύπωση προκαλούν οι πανηγυρισμοί του ΣΥΡΙΖΑ για … τη νίκη των προοδευτικών δυνάμεων, «εκτός κι αν νιώθει πλέον ότι το αδερφό του κόμμα στην Ισπανία είναι πλέον οι Σοσιαλιστές του Πέδρο Σάντσεθ και όχι το Podemos», σχολιάζει εύστοχα το CNN.Το αδερφό κόμμα του ΣΥΡΙΖΑ, το Podemos του Πάμπλο Ιγγλέσιας, καταποντίστηκε, ακριβώς επειδή ακολούθησε την κλασική δεξιόστροφη πορεία σοσιαλδημοκρατικοποίησης, στηρίζοντας επί έναν χρόνο την κυβέρνηση Σάντσεθ, οπότε ο κόσμος επέλεξε την πρωτότυπη Σοσιαλδημοκρατική επιλογή από την απομίμηση.Επίσης το Podemos πλήρωσε την «ήξεις-αφήξεις» στάση του στο θέμα της ανεξαρτησίας της Καταλονίας.

Ο Ιγγλέσιας μετά την ανακοίνωση του εκλογικού αποτελέσματος, πανηγύρισε επειδή μπήκε …φρένο στη Δεξιά και την Ακροδεξιά. Από όσα περιγράψαμε, κανένα

τέτοιο φρένο δεν μπήκε. Ο Ιγγλέσιας πρόσθεσε επιπλέον ότι είναι έτοιμος για συγκρότηση κυβέρνησης … «Αριστεράς»- με το PSOE, εννοείται.

Με τη χρεοκοπία του Podemos ως αριστερό ριζοσπαστικό εγχείρημα (και την ήδη υφιστάμενη εσωτερική κρίση του που αναμένεται να κλιμακωθεί μετά από αυτό το αποτέλεσμα) κλείνει οριστικά ο κύκλος των «πλατιών αριστερών κομμάτων» που άνοιξε το ξέσπασμα της οικονομικής και πολιτικής κρίσης στην Ευρώπη. Τις μεγάλες ελπίδες τέτοιων «πλατιών κομμάτων» αποτελούσαν ο ΣΥΡΙΖΑ και οι Podemos. Ο ΣΥΡΙΖΑ συνέχισε να εφαρμόζει τα μνημόνια και τη λιτότητα ως κυβέρνηση, ολοκληρώνοντας πλέον σήμερα και «επισήμως» την ένταξη στην εκφυλισμένη νεοφιλελεύθερη σοσιαλδημοκρατία, μέσα (και) από τέτοιου τύπου δηλώσεις. Το δε Podemos μάλλον πήρε τα μαθήματα από τους «αριστερισμούς» του ΣΥΡΙΖΑ και το έριξε στην «υπευθυνότητα» (απέναντι στον καπιταλισμό) πριν προλάβει να γίνει ηγεμονική δύναμη στην Κεντροαριστερή πολυκατοικία, προτιμώντας να γίνει ένα απλό δεκανίκι στο PSOE. Κοινό χαρακτηριστικό των δυο κομμάτων είναι η σοσιαλδημοκρατικοποίηση με στόχο τη διαχείριση του νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού, όχι την ανατροπή του. Είναι ο προσανατολισμός τους στην εφαρμογή-στήριξη ενός προγράμματος που εξυπηρετεί το κεφάλαιο με πολιτικές λιτότητας, πετώντας (αν το επιτρέπει το κεφάλαιο) μερικά ψίχουλα φιλανθρωπίας στις κατώτερες τάξεις. Στόχος τους είναι να δείξουν ότι το σύστημα μπορεί να αποκτήσει πιο «ανθρώπινο πρόσωπο», όταν κυβερνούν αυτοί.

Στην Ελλάδα ξέρουμε πολύ καλά πόσο «ανθρώπινα» ζήσαμε επί των μνημονίων του Τσίπρα και τι μας περιμένει από τα πρωτογενή πλεονάσματα που δεσμεύουν τη χώρα μέχρι το 2060. Παρομοίως, δεν υπάρχει κανένα

περιθώριο για πραγματικά φιλολαϊκή διαχείριση του Ισπανικού καπιταλισμού. Η ισπανική οικονομία επιβραδύνεται και οι διεθνείς προβλέψεις είναι ζοφερές.«Το ποσοστό ανεργίας είναι 14,6%, το δεύτερο υψηλότερο στην Ευρωζώνη μετά την Ελλάδα. Πάνω από το ένα τρίτο των Ισπανών νέων ηλικίας μεταξύ 15 και 24 ετών δεν είχε εργασία το 2017 και το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων ήταν πέρυσι 44,5%, σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ» (πηγή: Καθημερινή).Την οικονομική κατάσταση επιδεινώνει η ενίσχυση των αυτονομιστικών κινημάτων και η πολιτική αστάθεια. Αστάθεια που επιμένει ακόμα και μετά το εκλογικό αποτέλεσμα, καθώς ούτε η Κεντροαριστερά ούτε η Κεντροδεξιά μπορούν να συγκροτήσουν ισχυρή κυβέρνηση. Σε αυτό το πλαίσιο, μια κυβέρνηση PSOE–Podemos δεν θα αποτελεί κυβέρνηση «Αριστεράς» ή προοδευτικών δυνάμεων, αλλά κυβέρνηση του ισπανικού κεφαλαίου, κυβέρνηση λιτότητας, που ενδεχομένως να κληθεί να διαχειριστεί μια νέα επιδείνωση της κρίσης και νέα μνημόνια, βάζοντας τις βάσεις για περαιτέρω εκφύλιση της Σοσιαλδημοκρατίας (PSOE+ Podemos). Σύντομα λοιπόν θα διαψευστούν οι όποιες ελπίδες των Ισπανών εργαζομένων και φτωχών για φιλολαϊκότερη διαχείριση από τη νέα κυβέρνηση, με το Vox να καραδοκεί να ψαρέψει ακόμα περισσότερο στα νερά της λαϊκής δυσαρέσκειας.

Συνοψίζοντας: κρίση του δικομματισμού και πολιτική αστάθεια, ανακοπή του αριστερόστροφου ριζοσπαστισμού, εκδήλωση ενός ακροδεξιού ριζοσπαστισμού, κρίση της Αριστεράς, αυτά συνθέτουν το μετεκλογικό σκηνικό. Η εικόνα συμπληρώνεται με την εθνική-περιφερειακή πόλωση μεταξύ ισπανικής κυβέρνησης κι αυτονομιστικών κινημάτων (που σχετίζεται εν μέρει με την συγκεντρωτική οικονομική πολιτική που καθοδηγείται από τη Μαδρίτη, μέσα σε ένα περιβάλλον οικονομικής κρίσης), που εντείνεται

και προβλέπεται να πυροδοτήσει νέες κρίσεις στο εγγύς μέλλον, μέσα σε ένα τοπίο ολοένα και πιο ασταθών κι ετερόκλητων κυβερνήσεων.

Η επαναστατική Αριστερά είναι τελείως ανέτοιμη να ανταποκριθεί στις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της περιόδου. Οι Anticapitalistas, η τροτσκιστική πτέρυγα του Podemos, παραμένουν στο «πλατύ κόμμα» έχοντας αυτοδιαλυθεί μέσα του από το 2015 και σήμερα ακόμα υφίστανται όλη αυτή την εκφυλιστική πορεία του προς τα δεξιά. Η αποχώρησή τους από το Podemos μπορεί να πλησιάζει (ήδη τον Μάρτιο πήραν την απόφαση να κατεβούν σε ξεχωριστά ψηφοδέλτια στις επόμενες τοπικές εκλογές), ενώ η προοπτική της στήριξης μιας κεντροαριστερής κυβέρνησης υπό την ηγεμονία του PSOE είναι κάτι που δύσκολα θα μπορούσε να στηριχτεί από την αριστερή πτέρυγα των Podemos. Αλλά είναι ήδη αργά. Η πρόβλεψή μας είναι ότι όταν αποφασίσουν να αποχωρήσουν, οι Anticapitalistas θα βγουν αποδυναμωμένοι και με λιγότερο κύρος, καθώς θα θεωρούνται από τους αγωνιστές και αγωνίστριες των κινημάτων μέρος του προβλήματος στην κρίση της Αριστεράς και όχι μέρος της λύσης του, ακριβώς όπως έγινε και με την επαναστατική Αριστερά που συμμετείχε στο ΣΥΡΙΖΑ, οργάνωσε ψοφοδεώς την αντιπολίτευση στον Τσίπρα κι αποχώρησε τελείως καθυστερημένα. Κι είναι τραγωδία πραγματικά να επαναλαμβάνονται ξανά και ξανά τα ίδια λάθη και να μην διδασκόμαστε από τα λάθη των συντρόφων στις άλλες χώρες. Όπως είναι τραγωδία και ότι η ISO το 2015 έκανε κριτική στην αυτοδιάλυση των Anticapitalistas στο Podemos και σήμερα αυτοδιαλύεται για να ανασυντεθεί με τους DSA και το κίνημα Σάντερς στις ΗΠΑ…

Η ανασυγκρότηση του εργατικού-λαϊκού κινήματος στην Ισπανία και η οικοδόμηση μιας νέας μαζικής

αντικαπιταλιστικής κι επαναστατικής Αριστεράς πέρα και έξω από το Podemos και το PSOE είναι επιτακτικά καθήκοντα για την υπεράσπιση των κοινωνικών κεκτημένων, για τον σεβασμό στις εθνοπολιτισμικές ιδιαιτερότητες της κάθε περιφέρειας, για την διεκδίκηση καλύτερων συνθηκών ζωής και την αναχαίτιση του φασιστικού κινδύνου.